Motion

1984/85:881

Agne Hansson m. fl.

Utveckling av vattenbruket vid sydostkusten och på Öland

En utveckling av vattenbruk med förädling och distribution bör ske i S:t Annas skärgård, längs Kalmar läns kust och på Öland. Vattenbruk är en förhållandevis outvecklad näring i Sverige. En ökad satsning på vattenbruk skulle kunna ge vårt land mycket. Vattenbruk eller havsbruk är den näringsgren som i dag växer fortast i Norge. Framemot sekelskiftet räknar optimistiska bedömare med att det finns 100 000 anställda på fiskodlingar och i intilliggande verksamheter.

Bakom Norges framgångar ligger främst de naturliga förutsättningarna i havet. Men också detta med att odlingarna drivs småskaligt och av ägarna själva, bidrar till framgångarna.

Vattenbrukets fördelar

Ökad fiskodling i landet skulle begränsa vår stora import av s. k. finfisk, laxartade fiskar och skaldjur. F. n. importerar vi för 1,3 miljarder mer än vi exporterar av dessa fiskarter. Med ökat vattenbruk skulle vi kunna förbättra bytesbalansen med utlandet markant.

Vattenbruk kan ge ett betydande sysselsättningstillskott. Sysselsättningen kan genereras i områden med hög arbetslöshet. I glesbygder och avfolkningshotade skärgårdsområden är oftast förutsättningarna att odla fisk utmärkta. Fiskodling är också ett billigt sätt att framställa protein.

Sydostkustens möjligheter

Mycket goda förutsättningar finns för ett småskaligt vattenbruk längs ostkusten i S:t Annas skärgård, längs Kalmar läns kustland och i f. d. stenbrott på Öland. En utveckling av vattenbruket i dessa områden skulle tillföra skärgårdsområdet värdefulla sysselsättningstillfällen och väsentligt förbättra möjligheterna att förverkliga målet "en levande skärgård". De satsningar som gjorts hittills har visat sig vara mycket positiva.

Möjligheter att utnyttja spillvärme från industrier såväl i inlandet som vid kusten finns.

Ett ökat vattenbruk vid sydostkusten skulle mycket väl komplettera det yrkesfiske som bedrivs där. Kustfisket utgörs till huvudsak av fiskslag som torsk, sill, strömming och ål. De kassodlingar som i dag finns är inriktade på laxfisk. Odling av laxfisk är särskilt lämplig i området.

Yrkesfisket och vattenbruket kunde på ett utmärkt sätt stärka varandras

verksamheter genom att utveckla marknadsföring, metoder för omhändertagande av fisk, distribution, försäljning och forskning. Genom samverkan på detta sätt skulle en inhemsk fiskerinäring längs sydostkusten kunna utvecklas till en mycket konkurrenskraftig enhet gentemot landets stora import av fisk.

För att detta skall vara möjligt krävs främjande av näringen och utvecklingsinsatser från statsmakternas sida. De åtgärder som beslutats av riksdagen i anledning av proposition 1983/84:10 har inte varit tillräckligt verkningsfulla och har i alltför stor utsträckning bortsett ifrån den resurs som finns längs sydostkusten för att utveckla ett rationellt och effektivt vattenbruk som en framtidsnäring i detta område.

Vattenbrukslån

Med hänsyn till den betydelse vattenbruket bör kunna få för sysselsättning och ekonomi är det motiverat med statliga insatser under ett uppbyggnadsskede. En viktig del i ett uppbyggnadsskede är näringens kapitalförsörjning. Ekonomiska resurser bör kunna ställas till näringens förfogande via utvecklingsfonderna genom särskilda s. k. vattenbrukslån. Villkoren för dessa lån bör i princip utformas i enlighet med de nu gällande reglerna för fiskerilån, med ränteeftergifter och relativt långa amorteringstider. Vattenbrukslånen skall kunna beviljas både till odlingsprojekt och till förädlingsindustrin.

Miljöavgifter

I december 1983 beslutade riksdagen att införa avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslgen. För nytt tillstånd till fiskodling med högst 50 ton fisk i odling utgår en avgift av 5 000 kr. För ändrat tillstånd är summan 2 000 kr. Detsamma gäller för musselodling med en areal av högst 40 000 m^2.

En ny näring under uppbyggnad har oftast snäva ekonomiska ramar och lönsamheten är i början låg. Havsbruksverksamheten utgör därvidlag inget undantag. Den extra pålaga som miljöskyddsavgiften nu utgör upplevs därför också av etablerade fiskodlare som mycket betungande. Den kan därför påverka näringens utveckling på ett negativt sätt. Samhället bör därför underlätta en utveckling av vattenbruket genom att generellt undanta de mindre fisk-, mussel-, skaldjurs- och algodlingarna från förordningen om miljöavgifter.

Insatser för miljön

Samhället bör vidare medverka i arbetet med att skapa en god miljö sett ur vattenbrukets synpunkt men också i ett förebyggande av eventuell miljöpåverkan från vattenbrukets sida.

I dag saknas i stort sett kunskaper om hur eller om det förefinns någon sådan påverkan i havet. Denna bristfälliga kunskap har bl. a. lett till att bedömningskonflikter uppstår mellan olika myndigheter som är inkopplade vid t. ex. en tillståndsgivning. Därigenom fördröjs ofta tillståndsärenden eller avgörs med stort mått av godtycke.

För att utröna om vattenbruk med nu känd teknik har någon påverkan på miljön och hur en sådan påverkan kan undanröjas bör en referensanläggning utses. Vid en sådan anläggning kan då berörda myndigheter göra de undersökningar och annat som behövs.

Ökad kunskapsuppbyggnad

En förutsättning för ett väl utvecklat vattenbruk är att verksamheten kan inordnas i de fysiska och ekologiska förutsättningar som finns i natur, sjöar och hav. Därför behövs ökade kunskaper om detta. En utveckling av ny odlings- och reningsteknik behövs också. Forskningen runt vattenbruket bör därför intensifieras. I dag saknas t. o. m. elementär grundforskning men också forskning inom speciella områden inom vattenbruket. Det gäller inte minst för att förhindra sjukdomar på fisken i kassodlingar.

Skogs- och jordbrukets forskningsråd har påtalat behovet av ökade forskningsinsatser på vattenbrukets område. Ett anslag på 4 milj. kr. har äskats i årets budget. Jordbruksministern har avvisat förslaget i sin framställning till riksdagen. I stället hänvisar departementschefen till en omfördelning inom befintliga resurser.

Ytterligare forskningsinsatser inom vattenbruket är av största vikt om en utveckling skall kunna ske. Regeringen bör därför tillse att en omprioritering av resurserna verkligen kommer till stånd så att en ökad forskning kring vattenbruk kan startas.

Slingsölaboratoriet

En viktig förutsättning för ett ökat kunskapsinhämtande om vattenbruket och för dess utveckling är tillgången till väl utbyggd laboratoriekapacitet. I dag saknas en sådan elementär faktor som tillgång till kvalificerad laboratoriekapacitet.

Sedan länge planerar fiskeristyrelsen ett fiskodlingslaboratorium vid Slingsöviken i Västerviks kommun. Synnerligen naturliga grundförutsättningar för ett sådant laboratorium föreligger där. Dessutom sker f. n. två tredjedelar av svenskt havsfiske i Östersjön. Det är viktigt att planerna beträffande Slingsölaboratoriet kommer till utförande snabbt.

Det planerade Slingsölaboratoriet skulle inte bara kunna förse södra Sveriges och Östersjöns forsknings- och avelsbehov med fiskarter för yrkes- och fritidsfisket. Det skulle också kunna tillgodose ett utvecklat vattenbruks behov av avelsstationer och karantänanläggningar. I dag finns inte kapacitet

för avel av ens de söt- och bräckvattenarter som behövs för den ringa vattenbruksverksamhet som vi har i Sverige

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om förutsättningarna för ett utvecklat vattenbruk vid sydostkusten och på Öland,
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om införande av vattenbrukslån,
3. att riksdagen beslutar begära förslag från regeringen som undantar de mindre fisk-, mussel-, skaldjurs- och algodlingarna generellt från avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen,
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om referensanläggningar för miljöstudier,
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om prioritering av forskningsresurser till vattenbruksområdet,
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om etablering av ett fiskodlingslaboratorium vid Slingsöviken i Västerviks kommun.

Stockholm den 21 januari 1985

AGNE HANSSON (c)

ANNA WOHLIN-ANDERSSON (c) GÖSTA ANDERSSON (c)